

Семеняченко А.І.,
здобувачка 4 курсу, групи МВ-1
Державного університету «Житомирська політехніка»
Науковий керівник: Загурська-Антонюк В.Ф.,
д.н.д.у., к.політ.н., доцент, професор кафедри
міжнародних відносин і політичного менеджменту
Державного університету «Житомирська політехніка»

МІГРАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ГЕОПОЛІТИЧНОГО ВПЛИВУ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Тема міграції набуває все більшого значення в сучасному світі, особливо у сфері геополітичного впливу. Як один із найбільших регіональних акторів, Європейський Союз зустрічається із суттєвими проблемами, пов'язаними з масовими міграційними потоками. Міграцію спричинюють не лише економічні чи політичні кризи, але її також можна використовувати як інструмент впливу, який може змінити політичний ландшафт і безпекову ситуацію в регіоні.

Міграція впливає на геополітику, оскільки змінює демографічну структуру країн та регіонів. Це може мати значний вплив на політичну ситуацію, економіку, культурні та соціальні аспекти. Одні країни стають місцем притягання для мігрантів, що призводить до зміни балансу сил у світі. Інші країни, навпаки, стикаються з проблемами відтоку населення та втратою робочих ресурсів. Міграція також може мати великий вплив на геополітичні конфлікти та взаємовідносини між країнами. Конкуренція за ресурси, землю та робочу силу може призводити до напруженості між націями та регіонами. Водночас, міграція може стати механізмом для зміцнення дипломатичних зв'язків та співробітництва між країнами [1]. Країни або групи можуть маніпулювати міграційними потоками, щоб тиснути на інші країни, часто погрожуючи надіслати мігрантів або шукачів притулку. Ця тактика може дестабілізувати цілі країни та вплинути на їхню політику, що, незважаючи на складність, прийняття та інтеграція мігрантів є найефективнішим способом протидії цій стратегії [2].

Реакція ЄС на міграційну кризу, організовану Білоруссю, підкреслює використання мігрантів і біженців як геополітичного інструменту для здійснення політичного тиску. Заманюючи мігрантів до кордонів ЄС, Білорусь прагне

дестабілізувати регіон і помститися попереднім санкціям ЄС. Стратегія ЄС щодо вирішення цієї проблеми передбачає запровадження нових санкцій проти білоруських чиновників і організацій, які сприяють міграції, намагаючись таким чином зупинити потік мігрантів і пом'якшити геополітичну загрозу. Ситуація підкреслює складну взаємодію між міграцією та геополітикою, де людські життя використовуються для досягнення політичних цілей [3].

Угода між ЄС і Туреччиною підкреслює, як фінансова допомога та управління міграцією використовувалися як геополітичні інструменти, впливаючи як на приймаючі країни, так і на країни походження. Надаючи мільярди євро Туреччині на управління біженцями, ЄС намагався пом'якшити тиск на своїх кордонах, одночасно передаючи прикордонний контроль сусідній державі. Такий підхід зменшив міграційні потоки до Європи, але викликав етичні та гуманітарні занепокоєння щодо умов перебування біженців у Туреччині та відсутності для них довгострокових рішень. Ця домовленість також надала Туреччині важелі впливу, дозволяючи їй використовувати своє стратегічне становище як приймаючої країни для отримання політичних і фінансових поступок від ЄС.

Для країн походження, таких як Сирія, угода має наслідки, які виходять за межі безпосередньої міграційної кризи. Біженці, які перебувають у приймаючих країнах, таких як Туреччина, часто стикаються з невизначеним майбутнім, і геополітична динаміка, сформована цими угодами, може вплинути на міжнародні зусилля з вирішення конфліктів і сприяти безпечному поверненню. Таким чином, угода між ЄС і Туреччиною підкреслює напругу між короткостроковим контролем міграції та необхідністю довгострокових, стабільних рішень для переміщеного населення [4].

Використання біженців і мігрантів в контексті геополітики має глибокий вплив на імідж і репутацію країн. Випадок «політики відкритих дверей» Німеччини під час європейської кризи біженців у 2015 році показує, як гуманітарні жести можуть формувати як внутрішнє, так і міжнародне сприйняття. Хоча дії, мотивовані співчуттям, можуть зміцнити репутацію країни як гуманітарного лідера, вони також можуть мати складні стратегічні

наслідки. Країни можуть використовувати таку політику не лише для виконання моральних зобов'язань, але й для досягнення ширших геополітичних цілей, таких як покращення економічного становища або забезпечення міцнішої позиції в міжнародних альянсах. Тим не менш, такий подвійний підхід створює певні ризики. Рішення, прийняті заради гуманізму, під впливом геополітичних факторів можуть мати непередбачені соціальні, економічні та політичні наслідки, ставлячи під загрозу єдність національних суспільств і міжнародних альянсів. Різні відповіді європейських країн на кризу біженців підкреслюють постійну боротьбу між національним суверенітетом і необхідністю колективних дій, підкреслюючи обмеження міжнародної співпраці. У майбутньому вкрай важливо прийняти збалансований підхід, який враховує як гуманітарні, так і стратегічні аспекти міграційної політики, щоб забезпечити стабільність і сприяти позитивним міжнародним відносинам. Політики повинні визнати, що те, як вони справляються з міграцією, може значно вплинути на репутацію країни на світовій арені, вплинути на її альянси та сформувати її майбутнє геополітичне становище [5].

Таким чином, міграція має значний потенціал для зміни політичної, економічної та безпекової ситуації в регіоні. Масові міграційні потоки можуть бути використані як засіб тиску на країни, впливаючи на їхню внутрішню політику, соціальну структуру та міжнародні відносини. Приклади, такі як криза на кордоні з Білоруссю та угода між ЄС і Туреччиною, демонструють, як країни можуть маніпулювати міграційними процесами для досягнення власних геополітичних цілей. Водночас, реакції ЄС на ці виклики підкреслюють важливість збалансованого підходу, який включає інтеграцію мігрантів та одночасно збереження безпеки регіону. Використання міграції як інструменту впливу також має глибокі етичні та гуманітарні наслідки, що ставить під питання ефективність короткострокових рішень і наголошує на необхідності довгострокових стратегій. Здатність ЄС збалансувати гуманітарні обов'язки з національною безпекою та міжнародними інтересами матиме вирішальне значення для його майбутньої стабільності та геополітичної ролі у світі.

Список використаних джерел:

1. Неймовірні факти про міграцію та геополітику. URL: <https://fact-news.com.ua/nejmovirni-fakti-pro-migratsiyu-ta-geopolitiku-vidkrijte-dlya-sebe-nevidomi-aspekti/>
2. When migrants become weapons | MIT Center for International Studies. URL: <https://cis.mit.edu/publications/analysis-opinion/2022/when-migrants-become-weapons>
3. EU preps new Belarus sanctions to quell surging migrant crisis. URL: <https://www.politico.eu/article/eu-preps-new-belarus-sanctions-to-quell-surg-ing-migrant-crisis/>
4. The EU-Turkey Deal, Five Years On: A Frayed and Controversial but Enduring Blueprint. URL: <https://www.migrationpolicy.org/article/eu-turkey-deal-five-years-on>
5. Niklas Ernst Liberal and Realist Explanations of Merkel's "Open-Door Policy". During the 2015 Refugee Crisis. URL: <http://www.inquiriesjournal.com/articles/1870/liberal-and-realist-explanations-of-merkels-open-door-policy-during-the-2015-refugee-crisis>